Lokaal uitvoeringsplan 2025-2028: Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Lelystad

Inhoudsopgave

Voor de lezer……3

1.Doelstellingen……4

Regie over eigen leven……5

weerbaarheid en vorming van communities……6

vroegtijdige signalering……7

directe ondersteuning……8

herstel van veiligheid……9

Monitoring en evaluatie……10

Financieel Kader……10

Slotwoord……11

Voor de lezer

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de preventie en aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze wettelijke verplichting vloeit voort uit de Wmo 2015, de Jeugdwet, de Wet tijdelijk huisverbod en de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. In deze wettelijke kaders worden de taken en verantwoordelijkheden van gemeenten beschreven als het gaat om preventie, opvang en bescherming en herstel en nazorg.

In dit uitvoeringsplan treft u een weergave aan van de aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, zoals de Gemeente Lelystad die voorstaat. In dit uitvoeringsplan geven wij aan op welke wijze wij daarbinnen omgaan met het richtinggevend kader in de Regiovisie “Voor een veilig Thuis 2024-2028”. Met de aanpak verwoord in dit lokale plan sluiten we naadloos aan bij hetgeen in artikel 1.2 van eerdergenoemde regiovisie gesteld wordt: Lokaal, wat lokaal kan. Het uitvoeringsplan dat nu voor u ligt, is daarom leidend voor ons handelen. Daarbij zij het volgende opgemerkt:

In het onlangs (oktober 2024) unaniem door de Raad vastgestelde Knoppenplan voor de Jeugdzorg Lelystad kiest Lelystad voor het kijken naar en omgaan met ondersteuning voor een heel helder vertrekpunt:

Het vertrekpunt dat we het in de samenleving met elkaar kunnen doen, dat we ons redden, als we het weer met elkaar willen doen. Dat we voor elkaar kunnen zorgen, dat we elkaar kunnen helpen met vragen die er zijn. Het vertrekpunt dat het samenleven problemen kent, die erbij horen en niet altijd oplosbaar zijn. En dat dat ‘buikpijn geeft, omdat we het moeilijk vinden dat er moeilijkheden zijn, jeugdigen niet tot hun recht komen, er huiselijk geweld is, we handelingsverlegen zijn, of er psychisch lijden is. Dat we desondanks geloven dat we het met elkaar leefbaar kunnen maken. (Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad, oktober 2024)

Dit vertrekpunt staat voor ons vast. Het vormt tevens de basis van onze verdere afspraken: we blijven inzetten op de vorming van lokale gemeenschappen, vaak communities genoemd, en de ring daarom heen van maatschappelijke organisaties, ook als het gaat om een lastig thema als huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat is niet altijd makkelijk, zeker niet in een jonge stad als de onze, waar verbindingen onderling nog zoeken naar een stevig fundament. Door het bieden van een goed luisterend oor en het tonen van oprechte interesse in welke vraag mensen daadwerkelijk hebben, zodat we mensen en gezinnen in staat (blijven) stellen zelf de regie over hun eigen leven te nemen en te houden, bouwen we aan dit fundament.

Dit lokale uitvoeringsplan beschrijft specifieke acties en doelstellingen, gericht op het versterken van de gemeenschap en het bevorderen van eigen regie binnen gezinnen. De acties in het uitvoeringsplan leveren daarnaast een bijdrage in het versterken van de benodigde aanvullende professionele ondersteuning van en tussen verschillende organisaties (zoals politie, jeugdzorg, scholen, zorginstellingen, en gemeentes).

December 2025

1. Doelstellingen

Elke gemeente in Nederland, ook Lelystad, heeft de wettelijke plicht een plan te hebben voor de aanpak van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Met dit Uitvoeringsplan willen we hieraan voldoen.

Dit Uitvoeringsplan kent 5 doelstellingen, die naadloos aansluiten bij de eerdergenoemde regiovisie “Voor een veilig Thuis 2025-2028”, maar beter toegespitst zijn onze lokale situatie.

Meldingen van (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling worden gedaan bij Veilig Thuis. In Lelystad zien we helaas een stijging van dit soort meldingen va). Het betreft hier een stijging tot ruim boven het landelijk gemiddelde. Daarbij zien we ook regelmatig situaties waarin vanuit zorg de regie van ouders overgenomen wordt, ook en vooral waar dit niet wenselijk is. Bij ouders ontstaat soms angst voor angst, dat hun kinderen uit huis geplaatst zullen worden. Ouders verliezen dan de regie.

Bij gebrek aan gemeenschap met elkaar en bij verlies van communities, ontstaat de situatie dat mensen het gesprek niet meer aangaan met elkaar, langs elkaar heen leven, juist ook in situaties van geweld of mishandeling. Daarmee verliezen we grip, en Veilig Thuis steeds meer mankracht en maatregelen nodig om deze toestroom aan te kunnen. Dat baart ons zorgen.

We geloven in de kracht van de gemeenschap. We hebben echt beschermende factor van een community nodig. Met dit plan zetten we hier vol op in. We geloven dat door de versterking van deze communities handelingsverlegenheid, en daarmee ook het aantal meldingen, zal afnemen. We komen dan tot de volgende vijf doelstellingen:

1. In Lelystad voeren gezinnen en huishoudens de **regie over hun eigen leven**.
2. De **weerbaarheid** van gezinnen en de gemeenschap om huishoudens heen wordt versterkt (community).
3. Lelystad kent krachtige wegen tot **vroegtijdige signalering**, om grotere problemen te voorkomen.
4. In Lelystad wordt waar nodig, in samenwerking met partners in de stad, **directe ondersteuning** aan slachtoffers geboden.
5. Waar gezinnen hiertoe een vraag om ondersteuning hebben wordt **herstel van veiligheid** binnen huishoudens bevorderd.

Elke doelstelling kent een aantal concrete voornemens tot actie. Deze zijn in het vervolg van dit uitvoeringplan schematisch geordend.

1.1. In Lelystad voeren gezinnen en huishoudens de regie over hun eigen leven.

In Lelystad staat het recht en de plicht om regie over jezelf te voeren, als ouder over je eigen gezin, en daarmee over het eigen leven, bovenaan. Het is de rol van de gemeente om inwoners en ouders in het uitoefenen van deze rol te ondersteunen, niet deze van hen over te nemen. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet altijd geweest. We zijn zeer terughoudend in het (laten) nemen van maatregelen die schuren met bovengenoemd uitgangspunt.

Om het voor inwoners mogelijk te maken om deze rol te vervullen, zetten we in de komende jaren de volgende stappen:

Wat gaan we doen?	Wie hebben we daarvoor nodig?	Hoe ziet het tijdpad eruit?
We maken de toegang tot ondersteuning voor onze inwoners beter herkenbaar.	Sociale Kaart Flevoland Veilig Thuis Lokale zorg- en ondersteuningsinstellingen Plekken in de stad, waar inwoners zorgen kunnen bespreken	Dit is een continu proces
We brengen sleutelpersonen binnen de lokale gemeenschap in beeld en stimuleren samenwerking.	Religieuze instellingen als kerken en moskeeën Welzijn Lelystad Vluchtelingenwerk Vrijwilligersorganisaties	Eerste gesprekken worden gevoerd in de eerste helft van 2025, met zichtbare resultaten in Q3 2025
We bieden voorlichtings-programma's en ontwikkelen die waar nodig, in samenwerking, zelf.	Welzijn Lelystad Religieuze instellingen als kerken en moskeeën Vluchtelingenwerk Vrijwilligersorganisaties	Eerste resultaten worden verwacht in Q4 2025, met een doorontwikkeling in de daaropvolgende jaren

1.2 De weerbaarheid van gezinnen en de gemeenschap om huishoudens heen wordt versterkt (community).

Op sommige momenten kan het leven lastig zijn. Als mensen opgeslokt worden door hun dagelijkse problematieken kan de weerbaarheid af nemen. Vanuit de vragen die mensen en gezinnen hebben, die bijdragen aan het voeren van regie over het eigen leven, faciliteren we een aantal zaken om de weerbaarheid te versterken.

Wat gaan we doen?	Wie hebben we daarvoor nodig?	Hoe ziet het tijdpad eruit?
We zetten een lokaal netwerk van aandachtsfunctionarissen op, bij voorkeur ondergebracht binnen huidige functies, zodat er geen extra laag ontstaat.	Maatschappelijke organisaties Wijkteams Scholen	De eerste gesprekken zijn gestart. Het bouwen van een netwerk is een continu proces, waarbij we streven naar een concrete start in Q4 2025.
We betrekken sportverenigingen en informele netwerken bij mogelijke signalering	Sportverenigingen Vrijwilligersorganisaties	Idem
We faciliteren weerbaarheidstrainingen voor inwoners die hier baat bij hebben	Welzijn Lelystad Sportverenigingen GGZ-instellingen	Dit is een doorlopend proces. Start in Q2 2025.

1.3. Lelystad kent krachtige wegen tot vroegtijdige signalering, om grotere problemen te voorkomen.

Vaak begint een probleem klein, en is het met relatief kleine stappen mogelijk om oplossingen te vinden. Als mensen in staat zijn om dit soort situaties zelf, in eigen gezin of leefomgeving, te herkennen en op te lossen, als gezinnen weerbaar zijn, vermindert dit de druk op de gespecialiseerde zorg en ondersteuning.

Het aantal meldingen rondom Huiselijk Geweld is in Lelystad hoog, (veel) hoger dan in regio's elders. Dat vraagt aandacht en nader onderzoek naar de redenen hiervan. Die zijn, ook lokaal, onduidelijk Door het inzetten van de DatalabMethode, waarmee we nog gerichter kunnen kijken, hopen we beter zicht te krijgen op wat we moeten verbeteren en waar we ons op moeten richten. Op voorhand is het de ambitie om het aantal meldingen, door meer aandacht te hebben voor de regie en de kracht van gezinnen en inwoners zelf, terug te brengen naar het landelijk gemiddelde. Dit vraagt ook een focus op het versterken van de adviesfunctie van Veilig Thuis.

Lelystad zet daarbij krachtig in op het creëren en faciliteren van plekken in de stad, waar inwoners hun zorgen kunnen bespreken bij signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, zodat waar nodig ook op tijd professionele hulp nodig is. Daartoe zetten we in op de volgende stappen:

Wat gaan we doen?	Wie hebben we daarvoor nodig?	Hoe ziet het tijdpad eruit?
We creëren plekken in de wijk waar inwoners hun zorgen kunnen bespreken	Buurtinstellingen Wijkteams	De gesprekken hierover lopen en leiden medio Q4 van 2025 tot resultaten.
We faciliteren trainingen voor professionals in onderwijs, kinderopvang en zorg	Veilig Thuis Scholen Kinderopvanginstellingen Zorginstellingen	De gesprekken hierover lopen en leiden in het najaar van 2025 tot resultaten.
We verduidelijken het verschil tussen het vragen van advies en het doen van een melding	Veilig Thuis Gemeentelijke Meldpunten	De gesprekken hierover lopen en leiden in het najaar van 2025 tot resultaten.
We zoeken naar wegen om het aantal formele meldingen te verlagen	Veilig Thuis Jeugd Lelystad	Gesprekken rondom dit thema lopen al. Er wordt, regionaal en lokaal ingezet op gebruikmaking van de Datalabmethode. Resultaten zijn merkbaar, door een daling van het aantal meldingen en stijging van aantal adviezen, bij bekend worden van de meldingscijfers bij VT over 2025
We evalueren en verbeteren mogelijkheden van monitoring en radarfuncties via Veilig Thuis, waarbij ook alternatieven afgewogen worden	Veilig Thuis Jeugd Lelystad	De gesprekken hierover lopen. Eerste resultaten worden verwacht in Q4 2025, met een doorontwikkeling in 2026 en verder.

1.4. In Lelystad wordt waar nodig directe ondersteuning aan slachtoffers geboden.

Niet in alle situaties is vroegtijdige signalering voldoende. Op het moment dat een situatie met huiselijk geweld of kindermishandeling zich voordoet, zetten we in op directe en snelle ondersteuning voor slachtoffers. Door vol in te zetten op de drie eerder genoemde maatregelen, de regie bij ouders en gezinnen, vroegtijdige signalering en het stimuleren van gemeenschappen (communities), hebben we de verwachting dat die ruimte ook ontstaat:

Wat gaan we doen	Wie hebben we daarvoor nodig?	Hoe ziet het tijdpad eruit?
Voor jeugdigen die dat nodig hebben, garanderen we de toegang tot (gespecialiseerde) jeugdhulp	Jeugd Lelystad (JEL) Gecertificeerde Instellingen (GI's)	Dit is een doorlopend proces, waarbij continu evaluatie en waar nodig versterking plaatsvindt
We evalueren en verbeteren, waar nodig, de meld- en overdrachtsroutes bij crisissituaties	Veilig Thuis Jeugd Lelystad (JEL) Crisisdiensten Politie	Idem
We optimaliseren de ambulante hulpverlening	Blijf Groep MDFlevoland GGZ-instellingen	Idem

1.5. Waar gezinnen hiertoe een vraag om ondersteuning hebben wordt herstel van veiligheid binnen huishoudens bevorderd.

Uitgaand van de regie van inwoners en ouders zelf, zetten we, in samenwerking met onze maatschappelijke partners, maatregelen in om de veiligheid duurzaam te bevorderen. De vraag en de behoefte van de inwoner zelf is hier leidend. Maatregelen hebben ten allen tijde een tijdelijk karakter.

Wat gaan we doen	Wie hebben we daarvoor nodig?	Hoe ziet het tijdpad eruit?
We stimuleren het inzetten op traumagerichte hulpverlening en herstelgerichte methodieken	Blijf Groep GGZ-instellingen Traumacentra	Dit is een doorlopend proces, waarbij voortdurend aandacht voor verbetering is
Indien van toepassing werken we samen met regionale veiligheidsteams	Veilig Thuis Politie Regionale Veiligheidsteams (RVT)	Idem
We passen hulpverlening aan op de concrete situatie, waarbij we oog hebben voor de individuele context	Blijf Groep MDFlevoland Jeugd Lelystad	Idem

2. Monitoring en Evaluatie

De voortgang van dit uitvoeringsplan is een continu proces. De samenwerkingsafspraken met en tussen alle eerder genoemde partijen worden voortdurend met elkaar scherp gehouden en waar nodig bijgesteld. We delen met elkaar good practices. Bij samenwerking gaan we uit van een duidelijke taakafbakening voor de verschillende betrokken partijen. Samenwerken is belangrijk maar we zorgen er met elkaar voor dat “samenwerken” niet verzandt in “met veel professionals praten óver inwoners”.

Er wordt gemonitord op bovengenoemde doelstellingen. Jaarlijks vindt evaluatie plaats, en daarmee ook een actualisatie van dit uitvoeringsplan. De resultaten van deze evaluatie worden gedeeld met lokale en regionale partners om de aanpak continu te optimaliseren.

3. Financieel Kader

De financiering van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) verloopt via de Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang (DU VO). Deze wordt uitgekeerd aan de centrumgemeenten in de regio, derhalve Almere, en via deze verdeeld over de aangesloten gemeenten. Indexering is verwerkt in de Algemene Uitkering. Dat betekent dat elke gemeente, ook Lelystad deze indexering ontvangt.

4. Slotwoord

Lelystad zet met nadruk in op beleid waar de eigen regie van inwoners en/of gezinnen voorop staat. Het consequent vasthouden aan deze rol, naar onze stellige overtuiging in het belang van onze inwoners, is bij uitstek een kwestie van de lange adem. Lelystad zet in op een systeemverandering, waarbij ouders en gezinnen, samen met hulpverleners, bepalen welke zorg en ondersteuning nodig is. In plaats van beslissingen te nemen over gezinnen, zoals dit tot nu, overigens met de beste bedoelingen, te vaak gebeurde, ondersteunen wij hen in het maken van keuzes die het beste aansluiten bij hun behoeften en situatie.

In samenwerking met de betrokken partners wordt aan dit plan uitvoering gegeven. Duidelijk mag daarbij zijn dat we niet pas met dit plan een begin maken met inzet tegen huiselijk geweld en kindermishandeling. Veel van de zaken eerder genoemd doen we al langer. Dit plan leidt tot een intensievere aandacht voor de eigen regie en kracht van inwoners en de daarbij behorend aandacht voor communities. Dat vraagt van alle betrokken partijen een positieve grondhouding, in het belang van de inwoners van Lelystad. De Cliëntenraad heeft in een eerder stadium meegedacht over dit uitvoeringsplan en zal bij het verder invullen van de kaders nadrukkelijk worden betrokken.